SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	25/457
Dok.nr:	25/2450
Arkiv:	
Saksbehandler:	Brita Kleivan
Dato:	24.01.2025

KS - debatthefte 2025 - Fra forventning til virkelighet - om forventningsgapet

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 025/25	Formannskapet	06.02.2025
PS - 006/25	Kommunestyret	13.02.2025

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Kommunedirektøren legger fram saken uten innstilling i pkt. 1- -3, da KS ber om lokalpolitiske innspill.

Saken er drøftet og følgende innspill gis:

Folkevalgte:

1. Hvordan kan dere som folkevalgte redusere og håndtere forventningsgapet gjennom aktiviteten i de politiske organene (kommunestyre/fylkesting og underliggende organer) og samspillet med administrasjonen?

2. Hvordan kan KS bistå i dette arbeidet i den enkelte kommune og fylkeskommune?

Innbyggere:

3. Hvordan kan dere som folkevalgte bidra til å skape forståelse i befolkningen og lokalsamfunnet for at ressursene er begrenset og at dette tvinger frem tøffere prioriteringer og alternative løsninger?

Nasjonale myndigheter:

4. Hva vil være de viktigste budskapene KS kan bringe inn i dialogen med nasjonale myndigheter for å redusere statlig detaljstyring, gi mer fleksibilitet og øke handlingsrommet lokalt innenfor velferdsområdet?

Her ønsker KS også innspill og eksempler på hva som utfordrer handlingsrommet lokalt, herunder lovkrav/forskrifter, rundskriv/veiledere, normer/kompetansekrav, tilsyn/kontroll, ny ansvarsfordeling mellom kommune/fylkeskommune/stat, kompetanse- og kapasitetsstøtte og liknende.

Innspill:

Helse og omsorgsektoren:

Husbankens regelverk praktiseres ulikt forskjellige steder i landet, der sammenlignbare prosjekter innvilges enkelte steder men ikke andre. Dette vanskeliggjør effektiv drift og gir mindre muligheter til å imøtekomme brukernes behov.

Statsforvalteren tilsidesetter tidvis kommunenes skjønnsutøvelse i tildeling av helse- og omsorgstjenester, noe som oppleves problematisk. Kommunen gjør grundige vurderinger av

tjenestebehov der mange elementer ses helhetlig på, men Statsforvalter kan omgjøre vedtaket ut fra en vurdering opp mot regelverket, uten kjennskap til hele situasjonen rundt tjenestemottakeren og kommunens utøvelse av tjenester.

Oppvekstsektoren:

Det er utfordrende med stadig flere bemanningskrav; Pedagog-, bemannings- og lærernorm. Fra tjenestene/fagområdene nasjonalt er det nå også uttrykt ønske om slike bemanningsnormer i barnevern og PP-tjenesten.

Formannskapet behandling - 06.02.2025 - PS-025/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Ordfører informerer om KS-debatthefte.

Votering:
Saken oversendes kommunestyret.

Formannskapet PS - 025/25 VEDTAK:

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
KS er kommunenes interesse-politiske aktør og arbeidsgiverorganisasjon. Kommunesektorens organisasjon KS ønsker innspill i årets debatthefte «Debatthefte 2025. Fra forventning til virkelighet». Kommunedirektøren legger i denne saken frem problemstillingene i debattheftet til politisk behandling.

FAKTA I SAKEN
KS inviterer hvert år kommunene og fylkeskommunene til å gi innspill på aktuelle strategiske spørsmål som skal bidra til å utvikle ny politikk eller sette dagsorden. Dette gjøres via «Debatthefte 2025. Fra forventning til virkelighet». Debattheftet bør leses i sin helhet og er vedlagt saken.

Innspillet fra [xx] kommune sammenstilles av KS [region] og tas med som beslutningsgrunnlag når KS Hovedstyre senere behandler temaet. I år vil svarene også analyseres samlet i en nasjonal FoU-rapport. Sammenstilling av svarene vil følges opp i kommende konferanser og generelt i det interessepolitiske arbeidet.

KS har samtidig forventninger til at refleksjonene i kommunens/fylkeskommunens politiske organer om særlig om spørsmålene 1 og 3 under vil være verdifulle for det politiske arbeidet generelt i kommunen/fylkeskommunen, også uavhengig av KS videre oppsummering og bruk av svarene.

VURDERING
Kommunesektoren står overfor store utfordringer som krever raske omstillinger og tydelige politiske prioriteringer. Det er et forventningsgap mellom det som i sum forventes av kommuner og fylkeskommuner og det som er mulig å yte med tilgjengelige ressurser. Forventningene kan være hos og mellom både folkevalgte, innbyggere og nasjonale myndigheter, og tilgjengelige ressurser gjelder både

kompetent personell og økonomiske ressurser. I kommunene er gapet spesielt merkbart innenhelse- og omsorgssektoren, sosialsektoren og oppvekstsektoren, og heftet tar utgangspunkt i disse sektorene. For fylkeskommunenes del er forventningsgapet knyttet til oppvekstsektoren, men også til samferdselsfeltet. På det sistnevnte området er forventningsgapet sannsynligvis i dominerende grad knyttet til økonomiske ressurser, og i mindre grad til tilgang på kompetent personell. Temaet er en tilbakevendende problemstilling i KS' politiske organer og kommunedirektørutvalgene.

For å håndtere forventningsgapet bør kommunesektoren tilpasse seg for å møte fremtidens utfordringer.

Innovasjon, digitalisering og god ledelse er nøkkelfaktorer. Videre bør det være en felles forståelse av utfordringene og realistiske ambisjoner.

Lokale politikere bør kommunisere tydelig og prioritere ressursbruken effektivt. Det er også viktig med god dialog med innbyggerne for å skape forståelse for nødvendige prioriteringer og omstillinger.

Kommuner og fylkeskommuner utøver sitt lokale selvstyre innenfor nasjonale rammer, og skal samtidig iverksette statlige mål. Gode nasjonale rammebetingelser er en forutsetning for lokalt handlingsrom.

Vi ønsker at dere diskuterer hvordan man kan håndtere forventningsgapet.

Folkevalgte:

1. Hvordan kan dere som folkevalgte redusere og håndtere forventningsgapet gjennom aktiviteten i de politiske organene (kommunestyre/fylkesting og underliggende organer) og samspillet med administrasjonen?

2. Hvordan kan KS bistå i dette arbeidet i den enkelte kommune og fylkeskommune?

Innbyggere:

3. Hvordan kan dere som folkevalgte bidra til å skape forståelse i befolkningen og lokalsamfunnet for at ressursene er begrenset og at dette tvinger frem tøffere prioriteringer og alternative løsninger?

Nasjonale myndigheter:

4. Hva vil være de viktigste budskapene KS kan bringe inn i dialogen med nasjonale myndigheter for å redusere statlig detaljstyring, gi mer fleksibilitet og øke handlingsrommet lokalt innenfor velferdsområdet?

Her ønsker KS også innspill og eksempler på hva som utfordrer handlingsrommet lokalt, herunder lovkrav/forskrifter, rundskriv/veiledere, normer/kompetansekrav, tilsyn/kontroll, ny ansvarsfordeling mellom kommune/fylkeskommune/stat, kompetanse- og kapasitets-støtte og liknende.

Innspill:

Helse og omsorgsektoren:

Husbankens regelverk praktiseres ulikt forskjellige steder i landet, der sammenlignbare prosjekter innvilges enkelte steder men ikke andre. Dette vanskeliggjør effektiv drift og gir mindre muligheter til å imøtekomme brukernes behov.

Statsforvalteren tilsidesetter tidvis kommunenes skjønnsutøvelse i tildeling av helse- og omsorgstjenester, noe som oppleves problematisk. Kommunen gjør grundige vurderinger av tjenestebehov der mange elementer ses helhetlig på, men Statsforvalter kan omgjøre vedtaket ut fra en vurdering opp mot regelverket, uten kjennskap til hele situasjonen rundt tjenestemottakeren og kommunens utøvelse av tjenester.

Oppvekstsektoren:

Det er utfordrende med stadig flere bemanningskrav; Pedagog-, bemannings- og lærernorm. Fra tjenestene/fagområdene nasjonalt er det nå også uttrykt ønske om slike bemanningsnormer i barnevern og PP-tjenesten.

Personalmessige forhold
Ikke vurdert i saken

Økonomiske forhold
Ikke vurdert i saken

Folkehelse
Ikke vurdert i saken

Klima-, miljø- og naturforhold
Ikke vurdert i saken

Konklusjon
Kommunedirektøren legger frem saken uten innstilling uten pkt. 1. - 3., da KS bes om innspill fra folkevalgte i saken.

Vedlegg:
KS Debatthefte 2025. Fra forventning til virkelighet